

Boşanma

Ailede Stresli Durumlar ve İletişim

Boşanma & evlilik

- ▶ Evlilik kadar eski bir durum.
- ▶ Birlikteliklerinden psikolojik olarak doyum sağlamadıkları karşılıklı beklenti ve gereksinimlerini karşılayamadıkları evliliklerine yasal olarak son vermeleridir.
- ▶ Belli bir kültür düzeyinde ve evliliği sosyal bir kurum olarak kabul etmiş toplumlarda boşanma hakkı, bazı yasa ve geleneklerle kısıtlansa da!
- ▶ Hiçbir zaman ortadan kaldırılmamıştır.

Çiftler neden boşanır?

Dünyada

Dünyada değişim

- ▶ Asya, Afrika ve Pasifik ülkelerinin uzak yerlerinde geleneksel aile yapısı ağırlıklı olarak devam eder
- ▶ Avrupa kültürüne daha yakın olan ülkelerde daha hızlı bir değişim!
- ▶ Batıdaki romantik sevgi kavramının yayılması; bu yeni yaşam biçimiyle içinde bulunduğu ulusal ve siyasal sistemleri etkileşmesi vs...

Batıda kadınlar ve reşit çocuklar, masraflarını kendileri karşılayabilecek şekilde bir işte çalışmak veya burs, kredi vs. bulması olağan ve gerekli !

Türk toplumunda,
geleneksel olarak, çocuklar evlenmeden veya iş
sahibi olmadan ailesinden ayrılamazlar.

.

Gelişmiş Ülkelerde Boşanma

- ▶ Toplumsal değişimler
- ▶ Evlilik statü ya da mülkiyetin kuşaktan kuşağa artışı bu ülkeler için geçerli bir neden değil!
- ▶ Fiziksel şiddet (orta sınıf, işçi sınıfı)
- ▶ Refah artışı
- ▶ Boşanmışa kötü bakış açısında azalma
- ▶ Evlilikten alınan kişisel doyum
- ▶ Sanayileşme eş seçiminde aile etkisinin azalması
- ▶ Macera severliğin artışı
- ▶ Boşanma imkanlarının daha kolay olması vs...

Türkiye’de boşanma oranlarında artış var ; diğer ülkelere göre yine de az...

- ▶ Geleneksel etkinin varlığını sürdürmesi
 - ▶ Sağlam aile bağları
 - ▶ Dini inanç
 - ▶ Evlilikler uzun ömürlü
- ▶ 4 Ekim 1926 tarihinde yürürlüğe giren Medeni Kanun, eşlerin kayıtsız şartsız ayrılıkları ile sonuçlanan boşanmaları kabul etmektedir.

Türkiye’de Boşanma

- ▶ Sanayisi gelişmiş bölgelerde daha fazla

Türkiye’de boşanma sebepleri:

- ▶ eğitim düşüklüğü,
- ▶ Kadının özgür olmaması
- ▶ erkek egemenliğinin özellikle Doğu, Güneydoğu, İç Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde çok etkin olması
- ▶ aşırı derecede alkol kullanma, hakaretler
- ▶ kapalı aile gelenekleri gibi

TÜİK 2019

Evlenme ve Boşanma İstatistikleri

- ▶ Boşanan çiftlerin sayısı

2018 yılında 143 bin 573 iken

2019 yılında yüzde 8.0 artarak 155 bin 47

- ▶ Bin nüfus başına düşen boşanma sayısını ifade eden kaba boşanma hızı binde 1.88 olarak gerçekleşti.

- ▶ Boşanmaların 2019 yılında

yüzde 36,0'ı evliliğin ilk 5 yılı,

yüzde 20,6'sı ise evliliğin 6-10 yılı içinde

2017 TÜİK verilerindeki boşanma nedenleri:

- ▶ Aile içi cinsel taciz (% 1,5)
- ▶ Hırsızlık, dolandırıcılık, gasp, taciz vb. suçlar (%2,0)
- ▶ Eşin tedavisi güç bir hastalığa yakalanması (%2.4)
- ▶ Madde bağımlılığı (%2,5)
- ▶ Çocuk olmaması (%3,4)
- ▶ Ailedeki çocuklara karşı kötü muamele (% 5,9)
- ▶ Kumar (%6,7)
- ▶ İçki (% 13,2)
- ▶ Terk etme/edilme (% 14,8)
- ▶ **Dayak/ kötü muamele (% 19,5)**
- ▶ **Aldatma (%20.4)**
- ▶ **Eşin ailesinin aile içi ilişkilere karışması (%22,7)**
- ▶ **Eşlerin ailelerine karşı saygısız davranması (%24,3)**
- ▶ **Evin ekonomik olarak geçimini sağlayamama (% 30,2)**
- ▶ **Sorumsuz ve ilgisiz davranma (% 50,9)**

Eşlerin iletişim becerilerine sahip olmaması

- ▶ İlişkilerin karşılıklı olarak zarar görmesine
- ▶ Anlaşılmadığını eşlerin düşünmesine
- ▶ İlişkinin daha da zarar görmesi

Boşanmanın aile içi yansıması

- ▶ Bir kriz durumu
- ▶ Eş ve çocukların olumsuz etkilenmesi
- ▶ Aile içi huzursuzluk ve eşler arası çatışma çocukları olumsuz olarak etkilemekte
- ▶ Birçok psikolojik soruna neden olmaktadır!
- ▶ Eşler için mutsuz bir evlilikten bir çıkış olan boşanma, aynı zamanda travmatik bir süreç olabilmekte.
- ▶ Ekonomik, psikolojik ve sosyal sonuçları olan bir durum.

Boşanma sonrası uyum

- ▶ Zor ve zaman alan süreç
- ▶ İncinme öfke kırgınlık çökkünlük suçluluk gibi olumsuz duygular
- ▶ Ebeveynlik rollerinin aksaması
- ▶ Kendi derdine düşen ebeveyn çocukları ihmal etme riski
- ▶ Ebeveynlik rollerinde güvende azalma

Boşanma sonrası uyum

- ▶ Depresyon belirtileri
- ▶ Bugün ve gelecek ile ilgili endişeler
- ▶ Velayeti alan kişinin ekonomik kaygıları, çocuk bakımı ve ev işlerine ilave olarak
- ▶ Eşin olmaması duygusal boşluk
- ▶ Çocuğu eş yerine koyma eğilimi
- ▶ Çocuğa bağımlı olma eğilimi

Boşanma sonrası ...

- ▶ Ebeveynin çocuklaşma, çocuğun ebeveynleşme eğilimi
- ▶ Çocuklara taşıyabileceklerinden fazla sorumluluk yükleme
- ▶ Çocuklar açısından her iki ebeveynin yeri ayrıdır, ve hiçbiri birbirinin yerini dolduramaz.
- ▶ Çocuklar kısa vadede olumsuz etkilenseler de , 6-12 ay içerisinde uyum gösterirler.

Boşanma sonrası ÇOÇUKLAR

Boşanma sonrası ÇOCUKLAR

- ▶ en fazla bağı olduğu iki kişiye eşit olarak ulaşamayacak ve dünyası bir anlamda bölünecektir.
- ▶ YENİ BİRÇOK DURUMA UYUM SAĞLAMA
- ▶ Psikolojik uyum
- ▶ Sosyal ilişkiler
- ▶ Akademik başarı..... Sorun haline dönüşebilir.

Boşanmanın çocuğu potansiyel olarak ciddi
bir şekilde etkileme durumu söz konusu

Zarar verme olasılığı

Uyumunu ne etkiler?

- ▶ boşanma süreci
- ▶ sonrasında eşlerin birbirlerine karşı olan tutumları
- ▶ Eşlerin evliliklerinin sona ermesini nasıl karşıladıkları
- ▶ kendi hayatlarını, kendi aralarındaki ilişkiyi ve çocuklarıyla olan ilişkilerini nasıl sürdürdükleri

Anne-babanın açıkça birbirlerine düşmanlık göstermedikleri,
Çocuk için birbirleriyle ilişki kurabildikleri;
Çocukla ilişkilerini güçlü ve olumlu bir şekilde sürdürebildikleri
durumda

Çocuğun bakış açısına göre boşanma sonrası en iyi durum

Bir meta-analiz çalışması (63 araştırma) (Amato ve Gilbreth 1999)

- ▶ Boşanma sonrasında babanın çocuğuyla ilgili birçok sorumluluğundan uzaklaştığı
- ▶ çocuğun babası tarafından daha az önemsendiği, daha az istendiği ve daha az sevildiği gibi

Bu bulgular: babanın sadece eşinden değil, adeta, “ocuğundan da boşandığı” ileri sürülmüştür

Amato PR, Gilbreth GJ (1999) Nonresident fathers and children’s well-being: a meta-analysis. *J Marriage Fam*, 61:557-573.

Neler yapılabilir?

- ▶ Çocuğun okuldaki veya okul dışındaki etkinliklerine sık ve dzenli katılmaları önemli
- ▶ Çocuğun bir ebeveyninin evinden diğerine gittiğinde,
- ▶ kendisi için özel bir mekan, oyun arkadaşları gibi koşulları bulması gereklilik!

Çocukların boşanma sonrası geçirdiği süreçler

- ▶ Suçluluk: benim yüzümden
- ▶ Reddetme: yok sayma durumu
- ▶ Kızma ve suçlama: birisini ya da her iki ebeveyne de kızgınlık
- ▶ Biraraya getirme çabası
- ▶ Depresyon
- ▶ Boşanmayı kabullenme

Başka tepkiler

- ▶ Terk edilmek korkusu
- ▶ Öfke
- ▶ Üzüntü
- ▶ Yalnızlık
- ▶ Yemek yeme problemler (kız çocuklarda daha fazla)
- ▶ Uyku problemleri
- ▶ Okul problemleri

Sosyal destek sistemi

- ▶ Aile üyeleri ve arkadaşların desteği
- ▶ Bu bilginin gizlemek yerine çocuğun okulu ile paylaşılması

Boşanma sürecinde iletişim

- ▶ Çocuklara boşanma ile ilgili bilginin yaşına uygun bir şekilde söylenmesi
- ▶ Bundan sonraki süreçle ilgili bilgi verilmesi
- ▶ Bu haberi verirken anne-babanın bir arada bunu söylemesi
- ▶ ‘Biz artık karı-koca değiliz ama her zaman senin annen ve baban olarak yanında olacağız.’ mesajını vermek çok önemli !

Boşanma sürecinde iletişim

- ▶ ‘İlişkinizi yoluna koyabilmek için çok çaba sarf ettiğinizi ancak başaramadığınızı ‘belirtmek
- ▶ Çocuğun psikolojisini takip etmek önemli
- ▶ Yeni düzen sürecinde anne-babaların gerginlikleri olabildiğince çocuğa yansıtılmamalı
- ▶ Çocuğa diğer ebeveyn hakkında olumsuz konuşmalar yapılmamalı!

Sevmek sevilme

- ▶ Çocuk ile sık sık sohbet etmek duygu ve düşünceleri paylaşmak çok kıymetli
- ▶ Ebeveynler psikolojik olarak zorluk yaşıyorlarsa mutlaka yardım almalı!
- ▶ Ayrılmak ve boşanmak bir yetişkin problemi!
- ▶ Çocuklara ebeveynler arasında bir seçim yapmak zorunda bırakmamak

iyi eğitim, sağlık ve yaşam sağlama durumu eski eşle olan problemlerden etkilenmemeli.

(dershane ya da doktor parası gibi konular daha çok olan ebeveynin diğeri üzerinde bir kontrol aracı haline dönüşmemeli)

Amato ve Fowler (2002)

21 araştırmanın incelendiği bir meta-analiz çalışmasında

Evli ve çok çatışmalı, evli az çatışmalı ve boşanmış ailelerin de yer aldığı çalışmaların bulunduğu bir meta-analiz çalışmasında:

- ▶ Destekleme, denetleme ve disiplin gibi ebeveyn sorumlulukları (ocuğun, uyum, gelişim ve iyilik halini etkileyen faktörler)
- ▶ Destekleme: Çocuğun günlük problemlerini çözmesine yardım, çocuğun başarılarını övme ve sevgi gösterme
- ▶ Denetleme : Çocuğun aktivitelerine süpervizyon, çocuğun okul ve arkadaş ilişkilerini takip etme, aile ve toplum kurallarına uymasını sağlama
- ▶ Disiplin: Çocuğun davranışlarının ve yaşamının düzenlenmesi ve yanlış davranışlarının düzeltilmesinde kullanılan yöntemler
- ▶ disiplin yöntemleri farklılıklar:

bazı ebeveynler, zorlayıcı ve şiddet içeren disiplin yöntemleri (örn. dayak) uygularken; bazıları, şiddet içermeyen yöntemler (yanlış davranışları konuşmak gibi).

en uygun ebeveyn davranışlarının,
çok destek, çok dinleme ve
şiddet içermeyen disiplin yöntemlerini
içeren bir kombinasyon

özet

- Çocukların ruhsal gelişimi için en ideal ortam, anne-babası ile birlikte yaşadığı ve ebeveynleri arasında önemli bir çatışmanın olmadığı bir aile ortamı

Dünyada ve ülkemizde yapılan araştırmalarda;
çocukların psikolojik uyumunu olumsuz etkileyen tek faktörün boşanma değil!
daha çok çatışma olduğu vurgusu

unutmaması gereken önemli nokta, boşanma tek başına çocuğun psikolojik uyumu üzerinde olumsuz bir etkisinin olmamakta

önemli olan, çocuğun, evlilik boyunca maruz kaldığı çatışmalı ortam!

Kaynakça:

Nazlı, S. (2018). Aile Danışmanlığı. Bölüm 13, syf:412-428.

Gregory, N. Ö. (2016). Boşanma mı yoksa Çocuk için Evliliği Sürdürmek mi? Çocuğun Psikolojik Uyumu Açısından Önemli Bir Soru. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 8(3), 275-289.

Haftaya görüşmek üzere